

Képi források felhasználása a középszintű történelem érettségien Segédanyag a diákok történelem érettségi felkészítéséhez

Válogatás az elmúlt évek esszéfeladatainak képi forrásaiból
- a javítási útmutatókkal

Útmutató a segédanyaghoz

- Ebben a segédanyagban a 2024. és 2025. évi történelem érettségi esszéfeladatok képanyagát használjuk fel, hogy felhívjuk a vizsgázók figyelmét a képi források felhasználásának fő szempontjaira.
- A diákon szerepel a feladatkitűzés és a feladathoz kapcsolt képi forrás.
- A kép mellett olvashatók a megoldókulcs kapcsolódó pontjai.
- A megoldókulcs idézett részleteiben kiemeltük az elvárt kulcsfogalmakat.
- A megoldókulcsban olvasható ismeretelemek példák, amelyek helyett vagy mellett más releváns példák is értékelhetők.
- Érdemes a megadott példákat a gyakorlás során továbbiakkal kiegészíteni.
- Javasoljuk, hogy a megoldókulcsot nem tartalmazó diák alapján a diákok tartsanak rövid, néhány mondatos beszámolót, amely követi az értékelési útmutató szempontjait és minél több elvárt kapcsolódó ismeretelemet
- Jó gyakorlást kívánunk!

Források használata az érettségi követelményekben: Ismeretszerzés és forráshasználat

- **1.1 Információgyűjtés** Releváns információkat tud gyűjteni különböző típusú forrásokból (szöveges forrás, **képi forrás**, statisztikai táblázat, statisztikai diagram, statisztikai grafikon, térkép, térképvázlat, ábra).
- **1.2 Ismeretek felidézése** Képes tanult ismereteket felidézni, illetve azonosítani forrás alapján (esemény, személy, fogalom, földrajzi hely, korszak, korstílus azonosítása szöveges forrás alapján; esemény, személy, fogalom, kulturális emlék, korszak, korstílus, illetve ezek jellemzőinek azonosítása **jellemző kép alapján**; esemény azonosítása térképvázlat alapján; jelenség, folyamat azonosítása ábra alapján). Képes hiányzó információt pótolni szöveges forrásban, ábrán, statisztikai táblázatban, diagramon, grafikonban
- **1.3 Forráselemzés** Képes szöveges forrást, **egyszerű képi ábrázolást, karikatúrát, mémet, plakátot**, statisztikai táblázatot, diagramot, grafikont, ábrát, térképvázlaton ábrázolt folyamatot vagy jelenséget értelmezni. Különböző típusú forrásokban megjelenő információkat, álláspontokat össze tud vetni. Képes a forrásokban megjelenő érveket és ellenérveket azonosítani, rendszerezni, bemutatni.
- **1.4 Forráskritika** Forráskritikát tud alkalmazni szöveges és **képi források** esetében: a szerző/alkotó szándékát, álláspontját feltárja, nézőpontját azonosítja, a történelmi hitelességet megvizsgálja más forrás segítségével.
- **1.5 Folyamatok bemutatása** Képes egy megadott nézőpont szerint a múltról szóló információkat összerendezni a történelmi események és változások leírása, összehasonlítása és megmagyarázása céljából. A rendelkezésre álló forrásokat képes áttekinteni és kiválogatni a megvizsgálandó kérdés szempontjából.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2024/tortenelem_2024_e.pdf

Széchenyi gazdasági és társadalmi reformelképzelései

Mutassa be Széchenyi István gazdaság és társadalom átalakításával kapcsolatos elképzeléseit a dokumentumok és saját ismeretei alapján! Válaszában adjon példákat a gazdaság fejlesztését célzó gyakorlati tevékenységére. Válaszában ismertesse azt is, hogy Széchenyi társadalmi státusza hogyan befolyásolta politikai tevékenységét. (hosszú)

Széchenyi gazdasági és társadalmi reformelképzelései

Mutassa be Széchenyi István gazdaság és társadalom átalakításával kapcsolatos elképzeléseit a dokumentumok és saját ismeretei alapján! Válaszában adjon példákat a gazdaság fejlesztését célzó gyakorlati tevékenységére. Válaszában ismertesse azt is, hogy Széchenyi társadalmi státusza hogyan befolyásolta politikai tevékenységét. (hosszú)

Kiemel egy lényeges tényt a dokumentumból (pl. Széchenyi hozzájárult a **gőzhajózás** / folyami szabályozások elindításához),

és **lényegi megállapítást** tesz róla (pl. **az ipari forradalom** vívmányai Magyarországon is megjelentek; ez hozzájárult a **kereskedelem** fellendüléséhez; a **Vaskapu** szabályozása a **Fekete-tengerrel** való összeköttetést kedvezett).

(Megjegyzés: A megoldókulcsban szereplők csak példák, s ha vki pl. a karikatúráról más Széchenyi alkotást vél felfedezni az is jó – ebben az esetben szerencsés, ha a megállapítás akkor ahhoz kapcsolódik.)

Az első világháború

A feladat az első világháborúval kapcsolatos.

(rövid) A forrás és ismeretei alapján ismertesse az első világháború hadviselésének jellemzőit.

Az első világháború

A feladat az első világháborúval kapcsolatos.
(rövid) A forrás és ismeretei alapján ismertesse az első világháború hadviselésének jellemzőit.

Utal a kép egy lényeges elemére

(pl. **árkokat** ástak, az árkok a katonák teljes testét védték a golyóktól; fix puskákat is telepítettek az **árokrendszerbe**),

és ezzel kapcsolatban releváns

megállapítást tesz (pl. az árkokat a **tűzvonallal** szemben ásták, az árkok összefüggő rendszert alkottak; a védekező oldal előnyben volt; a védelmet **szögesdróttal** egészítették ki; a manőveres hadviselés kudarcot vallott; árokhadviselés / **statikus hadviselés** alakult ki; a támadások hatalmas veszteségekhez vezettek).

Bethleni konszolidáció

A feladat Magyarország két világháború közötti történelmével kapcsolatos. (hosszú) Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Bethlen István miniszterelnöksége idején lezajlott konszolidáció legfontosabb belpolitikai és gazdasági lépéseit! Válaszában térjen ki a konszolidáció fogalmára és jelentőségére!

Egy 1926-os felülbélyegzett papírpénz

Bethleni konszolidáció

A feladat Magyarország két világháború közötti történelmével kapcsolatos. (hosszú) Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Bethlen István miniszterelnöksége idején lezajlott konszolidáció legfontosabb belpolitikai és gazdasági lépéseit! Válaszában térjen ki a konszolidáció fogalmára és jelentőségére!

Egy 1926-os felülbélyegzett papírpénz

Rögzíti, hogy (a korona helyett) bevezették a pengőt,

és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. megszűnt az infláció; az új pénz bevezetését népszövetségi kölcsön felvétele / a Magyar Nemzeti Bank megalapítása előzte meg).

A sztálini diktatúra

A feladat a Sztálin alatti Szovjetunióval kapcsolatos.
(rövid) A forrás és ismeretei alapján ismertesse
Sztálin gazdaságpolitikáját.

Korabeli szovjet plakát

A következő ipari-pénzügyi terv matematikája:

2+2 plusz a munkások lelkesedése = 5)

A sztálini diktatúra

A feladat a Sztálin alatti Szovjetunióval kapcsolatos.
(rövid) A forrás és ismeretei alapján ismertesse
Sztálin gazdaságpolitikáját.

Utal a forrás egy lényeges elemére (pl. **tervgazdaság** volt; a **propagandaplakát** népszerűsítette az **ötéves tervet**; négy év alatt akarták megvalósítani az ötéves tervet),

és ezzel kapcsolatban releváns megállapítást tesz (pl. megszűntek a piaci viszonyok, a **termelést** központilag szervezték; a hangsúly a termelési volumen növelésén volt; a mennyiség számított, nem a minőség; a termelést **munkaversenyek** bevezetésével próbálták növelni).

Korabeli szovjet plakát

A következő ipari-pénzügyi terv matematikája:

2+2 plusz a munkások lelkesedése = 5)

A második világháború kirobbanása

A feladat a második világháború kirobbanásával kapcsolatos. (Rövid) Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével Lengyelország megtámadásának körülményeit! Válaszában térjen ki a nyugat-európai nagyhatalmak magatartására is!

Brit karikatúra, 1939. szeptember 20. A címe: „Randevű”. A bal oldalon látható alak Hitler, mellette a felirat: „A világ söpredéke, ha jól sejtem.” A jobb oldalon látható alak Sztálin, mellette a felirat: „A munkások véres kezű gyilkosa, feltételezem.”

A második világháború kirobbanása

A feladat a második világháború kirobbanásával kapcsolatos. Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével Lengyelország megtámadásának körülményeit! Válaszában térjen ki a nyugat-európai nagyhatalmak magatartására is!

Brit karikatúra, 1939. szeptember 20. A címe: „Randevű”. A bal oldalon látható alak Hitler, mellette a felirat: „A világ söpredéke, ha jól sejtem.” A jobb oldalon látható alak Sztálin, mellette a felirat: „A munkások véres kezű gyilkosa, feltételezem.”

Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a karikatúra **Hitler** és **Sztálin** szövetségét / a **Molotov–Ribbentrop-paktumot** gúnyolja), vagy utal arra, hogy **Németország** és a **Szovjetunió** közösen győzte le **Lengyelországot**,

és **tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan** (pl. a két egymással ellentétes / szélsőséges **ideológiát** képviselő **diktátor** együttműködése meglepetést okozott; Lengyelország felosztását a **megnemtámadási szerződés titkos záradéka** tartalmazta; Hitler el akarta kerülni a **kétfrontos háborút**).

Rákosi-korszak gazdaságpolitikája

A feladat a Rákosi-korszakhoz kapcsolódik. (hosszú) Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Rákosi-korszak gazdaságpolitikáját!

Fénykép az 1940-es évek végéről (A fényképen olvasható felirat: „A Szovjetunióknak és nagy tanítónknak, Sztálin elvtársnak köszönhetjük, hogy a gyár most már a mi tulajdonunk!”)

Rákosi-korszak gazdaságpolitikája

A feladat a Rákosi-korszakhoz kapcsolódik. (hosszú) Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Rákosi-korszak gazdaságpolitikáját!

Rögzíti a forrás alapján, hogy a **propaganda** szerint a **gyár** a dolgozóké lett,

és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. **államosították** az üzemeket; meghatározó **tulajdonformává** vált az állami tulajdon; az **állami tulajdont** a közellátás biztosításával – is – indokolták; a dolgozóknak nem volt beleszólása az üzem irányításába; az **állami tulajdont** a **szocializmus** eszméjével – is – indokolták).

Fénykép az 1940-es évek végéről (A fényképen olvasható felirat: „A Szovjetunióknak és nagy tanítónknak, Sztálin elvtársnak köszönhetjük, hogy a gyár most már a mi tulajdonunk!”)

Felhasznált források:

- https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2025tavasz_kozep/k_tort_25maj_fl.pdf
- https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2025tavasz_kozep/k_tort_25maj_ut.pdf
- https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2024tavasz_kozep/k_tortang_24maj_fl.pdf
- https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2024tavasz_kozep/k_tortang_24maj_ut.pdf
- https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2025tavasz_kozep/k_tortfra_25maj_fl.pdf
- https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2025tavasz_kozep/k_tortfra_25maj_ut.pdf
- https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2024osz_kozep/k_tortang_24okt_ut.pdf